

Hoe gaat De Vreedzame School om met pesten?

Anti-pestaanpak De Vreedzame School

Pesten

Pesten vindt overal plaats. Helaas behoort pesten tot gedrag dat door alle tijden en overal op de wereld is terug te vinden.

Wij spreken van pesten als er sprake is van:

- een negatieve intentie, bedoeld om een andere leerling leed te berokkenen;
- herhaaldelijke en langdurige blootstelling aan negatief gedrag/agressie van één of meer leerlingen;
- verschil in macht tussen pester en gepeste.

We maken onderscheid tussen pesten en *plagen*. Bij plagen is het negatieve gedrag niet structureel tegen dezelfde leerling gericht en is de machtsongelijkheid veelal niet zo duidelijk aanwezig als bij pesten. De insteek bij plagen is bovendien eerder elkaar aan het lachen maken, dan dat er sprake is van een expliciet negatieve intentie en buitensluiten. We leren leerlingen ook het onderscheid tussen pesten en een *conflict*. Een conflict is een verschil van mening of van belang (A wil dit en B wil dat). Soms ontardt een conflict in een *ruzie*, als er sprake is van (fysiek of psychisch) geweld. Plagen kan vaak leiden tot een conflict: A wil dat B ophoudt en B vindt het leuk om er nog even mee door te gaan. Pesten is van een andere orde. De machtsongelijkheid en de structurele gerichtheid op één persoon maakt het onvergelijkbaar met plagen. Pesten is weloverwogen en proactief, gebeurt niet per ongeluk of spontaan, en ook niet als gevolg van uitlokking.

De preventieve aanpak om pesten te voorkomen

Pesten wordt gevoed in een cultuur die gekenmerkt wordt door competitie en individualisme. De Vreedzame School biedt een tegenwicht. Het programma helpt de klas en school een positieve en sociale gemeenschap te zijn, waarin een expliciete sociale en morele norm zorgt dat we oog hebben voor elkaar, dat we rekening houden met elkaar, dat we allemaal verantwoordelijkheid dragen voor de gemeenschap. In het programma wordt ingegaan op de spanning tussen het recht hebben om jezelf te zijn, maar ook de plicht om ervoor te zorgen dat ieder ander dat recht ook heeft. In de lessen wordt expliciet ingegaan op pesten, plagen en wat dan te doen. Zorg voor elkaar staat centraal. Met het programma De Vreedzame School ontstaat een klimaat waarin sprake is van verbinding, eerder dan concurrentie of competitie, een 'inclusief' groepsklimaat, waarin niemand wordt buitengesloten. Op die manier voorkomen we in veel gevallen ongewenst gedrag als pesten. Als er toch gepest wordt grijpen we snel in.

We zijn attent op **plaagsituaties** in en rond de school. Plagen speelt zich soms af op de grens van het aanvaardbare, en kan makkelijk overgaan in ruzie, of zelfs pesten. We besteden er in blok 2 expliciet aandacht aan, maar blijft het gehele schooljaar onder de aandacht. Als plagen serieus wordt, ondersteunen we de geplaagde leerling om het plagen te laten stoppen en spreken de plager aan op zijn of haar gedrag. Soms schakelen we een **buddy** in: een medeleerling die de geplaagde leerling helpt er een einde aan te maken. Ook kunnen we de **mediatoren** vragen te helpen.

Dit is opgenomen in de jaarplannen 2023-2024 en 2024-2025, dit wordt nog verder uitgewerkt.

De gerichte aanpak van pesten

Hoewel het programma De Vreedzame School veel doet aan preventie van pesten, zal er altijd af en toe een peestsituatie kunnen voorkomen. Als er zich dus toch pestincidenten voordoen, gaan we altijd eerst na of het programma van De Vreedzame School (nog) goed wordt uitgevoerd in de betreffende groep. Als dit niet het geval is, wordt hier eerst aandacht aan besteed. Vervolgens is er soms meer nodig. We hanteren daarbij een glijdende schaal: van vroegtijdig ingrijpen bij plagen tot uiteindelijk (als alle andere middelen zijn uitgeput) schorsen of verwijderen van leerlingen.

Met de groep wordt in de lessen besproken hoe leerlingen elkaar kunnen helpen. Kinderen die een positieve invloed hebben op de groep kunnen belangrijk zijn als 'verdedigers'.

Als er meer nodig is hanteren wij een aanpak van pesten die goed past bij de uitgangspunten van De Vreedzame School: de Oplossingsgerichte Pestaanpak (OPA). Deze aanpak is ontleend aan de No-blame aanpak. Deze steungroepaanpak wordt bij de meeste anti-pest programma's ingezet. De aanpak bestaat uit een aantal gesprekken tussen een leerkracht (of IB-er) en leerlingen. Eerst met de gepeste leerling alleen. Vervolgens met een steungroep, met daarin de gepeste leerling, een samengestelde groep leerlingen, inclusief de pester(s). In alle groepen stelt de leerkracht de steungroep samen. Dit is de groep die voor verandering en steun gaat zorgen. Belangrijke elementen van de aanpak zijn: geen schuld, verwijten of straf, we moedigen empathie aan, we maken iedereen verantwoordelijk, het is positief en oplossingsgericht, en de pester krijgt de kans zijn of haar gedrag te veranderen. In deze aanpak worden meestal de volgende stappen onderscheiden:

1. **Gesprek met het gepeste kind.** De leerkracht (of een ander teamlid van de school) praat met het gepeste kind over de situatie, vraagt of hij of zij hulp wil, en stelt met hem of haar de steungroep samen. In alle jaargroepen wordt de steungroep door de leerkracht samengesteld met het oog op de veiligheid van/het veilige gevoel voor de leerling. Dit is een gemengde groep van zo'n 5 tot 8 medeleerlingen, waaronder leerlingen die de gepeste noemt als mogelijke helpers, maar ook de pester en meelopers of buitenstaanders; liefst ook een verdeling van jongens en meisjes.
2. **Gesprek met de steungroep.** Hierbij is het gepeste kind niet aanwezig. In dit gesprek wordt de steungroep uitgenodigd om de gepeste medeleerling te gaan helpen. Ze worden uitgenodigd om met ideeën en voorstellen te komen. Dit alles met als doel dat het pesten moet stoppen.
3. **Tweede gesprek met de gepeste.** Na ongeveer een week bespreekt de leerkracht hoe het nu gaat met de gepeste.
4. **Tweede gesprek met de steungroep.** Na ongeveer een week is er ook een gesprek met de steungroep, waarin ieder lid de gelegenheid krijgt om te praten over wat hij of zij heeft gedaan.

Soms moet deze cyclus nog één of meerdere keren herhaald worden om ervoor te zorgen dat de omgang met elkaar blijvend verandert.

Bovenstaande aanpak wordt genoteerd door middel van een aantekening in het leerlingvolgsysteem. Mocht deze aanpak na herhaling niet de gewenste uitkomst hebben, kan er altijd een stuurgroep lid bij de gesprekkencyclus aansluiten.

Deze aanpak is uitgewerkt in een uitgebreid gespreksprotocol. In Parnassys is een notitie-categorie aangemaakt: pesten. Hierin wordt een verslag gemaakt.

Digitaal pesten

Digitaal pesten, online pesten of cyberpesten is een andere vorm van pesten, maar de basis van de aanpak is dezelfde als bij 'klassiek' pesten. Wat je in het 'echte leven' niet mag, mag je online ook niet. Dat online communiceren anders verloopt dan offline communiceren en risico's met zich meebrengt, daarvan zijn kinderen zich, zeker op de basisschool, nog niet altijd bewust. Daarom vinden wij het belangrijk om kinderen leren om te gaan met sociale media. Het programma bevat lessen die helpen om duidelijke afspraken te maken over digitaal pesten en op een 'sociale' manier online communiceren.

De lessen helpen bij het kiezen van afspraken: 'Zo doen we dat hier op school met sociale media!' In essentie is de aanpak bij online-pesting hetzelfde als bij niet online-pesting. In de lessen van De Vreedzame school besteden we vanaf groep 5 geregeld aandacht aan online communiceren.

Fasegewijze aanpak

Op Het Driespan hanteren wij een fasegewijze aanpak die aansluit op De Vreedzame School. Om de school een veilige plaats voor kinderen te laten zijn, is het nodig bij de aanpak van pesten en ander grensoverschrijdend gedrag, helder te zijn in alle stappen. De uitwerking van deze stappen staat beschreven in de map: "Werken aan sociale veiligheid".

Er wordt in het bijzonder aandacht besteed aan het herstellen van de relatie tussen de leerling en leerling of leerkracht. Herstelgesprekken vragen om een nauwgezette en zorgvuldige aanpak. Centraal staat het belang van de gepeste leerling. Herstelgesprekken, de rol van de anti-pest coördinator en schorsing/verwijdering (bestuursbeleid) worden in de map: "Werken aan sociale veiligheid" verder uitgewerkt. Hieronder vindt u een afbeelding van de fasegewijze aanpak bij pesten.

